

DIRK ROSENBERG PRIJS

An aerial night photograph of a building with a grid of square windows. Many windows are illuminated from within, casting a warm yellow glow. A central section of the building is under construction, with a visible steel framework and scaffolding. The building is surrounded by a parking lot with several cars and a road with a large overpass structure. The overall scene is dark, with the building's lights providing the primary illumination.

2021

DIRK ROOSENBURGPRIJS 2021

Met de organisatie van de Dirk Roosenburgprijs staan we om de twee jaar stil bij de ruimtelijke ontwikkeling van Eindhoven. Een stad die economisch sterk aan de weg timmert, maar ook voor grote uitdagingen staat. Er ligt een enorme opgave én ambitie om veel woningen te realiseren. Een ambitie die momenteel goed zichtbaar is. Het silhouet van Eindhoven wordt in 2021 getekend door bouwkransen en nieuwbouwprojecten aan de vooravond van hun oplevering.

De afgelopen jaren zijn voorheen gesloten, vaak industriële gebieden tot ontwikkeling gekomen: Strijp-S, Strijp-R, Strijp-T, Vredeoord en het NRE-terrein. Soms dragen die ontwikkelingen een typische Eindhovense signatuur. Hierbij krijgt het oude op een creatieve, onorthodoxe en tegelijk pragmatische manier een nieuwe toekomst. Ze resulteren in aansprekende architectuur met hoge woon- en verblijfskwaliteit. De Witte Dame, de Lichttoren én Anton en Gerard op Strijp-S zijn daarvan fraaie voorbeelden die ook gelauwerd werden met de Dirk Roosenburgprijs.

Eindhoven werkt aan een leefbare stad met eigen identiteit. De vergroening van de openbare ruimte in met name de binnenstad draagt bij aan die leefbaarheid. Deze vergroening gaat gepaard met de toepassing van speciale, energiezuinige licht applicaties waarmee Eindhoven zijn identiteit als innovatieve design- en lichtstad onderstreept.

Echter, Eindhoven staat ook voor andere uitdagingen die steeds meer aandacht verdienen: de energietransitie, klimaatbestendigheid, de sociale tweedeling in de stad en het circulair maken van de bouwconomie. In deze brochure wordt niet alleen verslag gedaan van de beraadslagingen van de jury, maar wordt ook de balans opgemaakt: hoe pakt Eindhoven de uitdagingen op?

René Erven, secretaris Dirk Roosenburgprijs 2021

JURYRAPPORT

EN DE WINNAAR IS...

Op vrijdag 10 september bezocht de jury* de acht genomineerde projecten. Ze is onder de indruk van de hartelijke ontvangst, de gastvrijheid en de trots van bewoners, ontwerpers en opdrachtgevers. De jury heeft in het voorjaar van 2021 zelf de nominaties geselecteerd uit een lijst van 39 opgeleverde projecten. De acht nominaties zijn zo geselecteerd dat ze een representatief beeld geven van de actuele stedelijke ontwikkelingen en opgaven in Eindhoven.

De beoordeling, die volgde na de projectbezoeken, kende drie fasen: 1. het analyseren van de actuele opgaven en het scherpstellen van beoordelingscriteria; 2. het bespreken van de indrukken van de projectbezoeken, waarbij drie projecten naar voren kwamen als kanshebbers, en 3. het zoeken naar een doorslaggevend argument om de uiteindelijke winnaar van Dirk Roosenburgprijs 2021 te kunnen aanwijzen.

ACTUELE OPGAVEN

Bij het verkennen en bespreken van de actuele opgaven stelde de jury zich de vraag of er nominaties zijn die hierop al een interessant antwoord geven. Met andere woorden welk project opent een venster naar een mogelijk nieuwe typologie? Villa Fifty-Fifty werd in deze context genoemd. Het ontwerp laat letterlijk zien dat, met het oog op de klimaatverandering, vergroening van de dagelijkse leefomgeving een belangrijke uitdaging is. Ook paviljoen KEVN werd genoemd. Dit project is vanuit een circulaire ontwerpvisie bedacht en gerealiseerd. Hoewel de bouwereld stappen zet in het circulair maken van de bouwconomie, gaat dit vooralsnog langzaam. Het thema verdient volgens de jury de komende tijd meer aandacht.

Daarnaast is er gediscussieerd over de woonopgave en een thema als inclusiviteit. Zeker in een stad als Eindhoven, waar het economisch voor de wind gaat, lopen de verschillen tussen 'haves and have-nots' op. Aandacht voor de beschikbaarheid van betaalbare woningen is volgens de jury van groot belang. In deze context valt project Haasje Over op. Woningcorporatie Trudo heeft hier, in het dynamische Strijp-S, 185 woningen in de sociale huursector opgeleverd. Een hoogbouwproject dat met uitgesproken aandacht voor architectuur is gerealiseerd. Een laatste belangrijke

opgave, die de jury signaleert, is renovatie en hergebruik. De nominaties Fifth, DomusDela en 't Karregat zijn elk met een typisch Eindhovense eigenzinnigheid aangepakt.

BESPREKING

Woningcorporatie Trudo nodigde Superuse Studios uit om een ruimtelijke visie te ontwikkelen voor de Christelijk Nationale School, een rijksmonument uit 1930 ontworpen door architecten J.W. Hanrath (1867-1932) en Paul Briët (1894-1978). De school ligt in Woensel-West waar Trudo met tal van organisaties werkt aan een enorme wijkvernieuwing. Een aandachtspunt daarbij is het faciliteren van lokale initiatieven. De jury is onder de indruk van zowel de ruimtelijke visie als het ontwerp van **paviljoen KEVN** dat samen met de initiatiefnemers Yingyi Luo en Erik Slijpen is gerealiseerd.

De plaatsing van het nieuwe paviljoen zorgt er voor dat een deel van het schoolplein wordt omkaderd en er nieuw leven op deze plek ontstaat. Bijna alles in de nieuwe uitbouw heeft wel een eigen verhaal. De spanten zijn afkomstig uit een oude varkensstal en de betonplaten komen van Strijp-S. De circulaire ontwerp aanpak heeft volgens de jury geresulteerd in een oorspronkelijke en krachtige architectuur (zie: p. 46-47).

De jury is enthousiast en erg onder de indruk van **Villa Fifty-Fifty**, ontworpen door Studionedots. Met durf en visie hebben de opdrachtgevers samen met de architecten gezocht naar een zeer eigen, en oorspronkelijke vertaling van hun woonwensen. In het resultaat is het ontwerp plezierig voelbaar in alle details. Binnen en buiten zijn volledig gelijkwaardig. De volumes onder het platte dak variëren: ze zijn dicht of open, overdekt

of niet en met een eigen sfeer en materialisatie. Hierdoor is de woning optelsom van bijzondere relaties tussen gebouw en omgeving, tussen open en gesloten én tussen binnen en buiten. Dat leidt niet alleen tot mooie plaatjes, het resulteert ook in een fijne en aangename woonomgeving. Met andere woorden: een inspirerende en innovatieve kijk op wonen in de toekomst, zo stelde de jury vast tijdens het bezoek aan de woning (zie: p. 22-23).

Gebiedsontwikkelaar Amvest transformeert vanaf 2012 Strijp-R, een voormalige productielocatie van Philips, van zo'n circa 19 ha. De bureaus diederendirrix en Buro Lubbers tekenden het stedenbouwkundig plan. HilberinkBosch Architecten ontwierpen het deelplan **Beeldbuizenfabriek**. Een belangrijk ontwerpuitgangspunt van dit deelproject met zo'n 80 woningen is de herinnering aan het industriële Philipsverleden. De geschiedenis van de plek vertaalden de architecten in nieuwe woningtypen zoals de 'sheddakwoningen', de 'torenwoningen' en een appartementengebouw. De jury is erg te spreken over deze vertaling die inderdaad de herinnering aan het verleden op een subtiele manier levend houdt (zie: p. 21-22).

De jury is erg positief over het nieuwe woongebouw **Haasje Over**, ontworpen door VMX Architects. Het is een trefzekere toevoeging aan de veelgeprezen gebiedsontwikkeling Strijp-S, een stedenbouwkundige vondst waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van de al aanwezige bebouwde kwaliteiten. Het complex staat goed op het maaiveld en doet door de open invulling van de plint mee aan de dynamiek van de publieke zone onder de leidingstraat. Daarbij is het gebouw op een creatieve en intelligente manier in het gebied ingepast. Een deel van de woningen bevindt zich in een volume boven de bestaande skatehal en een brug verbindt de hoogbouw met de daktuinen van het naastgelegen woongebouw Anton.

Er is hier op nieuwe woonkwaliteiten ingezet, die ook daadwerkelijk goed uitpakken. De jury mocht drie uiteenlopende loftwoningen bezoeken en stelde met eigen ogen vast dat de extra hoogte - de vrije hoogte in de woning is 3.6 m - ook echt extra woonkwaliteit oplevert. Het prikkelt de creativiteit van de bewoners, die bovendien kunnen genieten van een spectaculaire view over Eindhoven door middel van een gigantisch raam met brede vensterbank. Tegelijk hebben de

bewoners nog geen tijd genomen om de gemeenschappelijke ruimtes, het verlengstuk van hun relatief kleine woningen, in te vullen. Het binnengebied van de tweelaagse arm boven de skatehal én de brug die de wohntoren en de daktuin van gebouw Anton verbindt verdienen nog een (groene) impuls. Bovendien mag deze fysieke verbinding met het groene dak van woongebouw Anton nog niet door bewoners worden gebruikt, waarmee de stedenbouwkundige en sociale potentie van deze belangrijke toevoeging op het moment van jurering nog niet kon worden ervaren (zie: p. 18-19).

De jury heeft ook het ontwerp voor de ongelijkvloerse kruising Ring-Veldmaarschalk Montgomerylaan met kunstwerk **de Zwerm** genomineerd. De aanleg van de kruising is uitgevoerd door Team Mobilis Van Gelder-040. Kunstwerk de Zwerm is in opdracht van de gemeente Eindhoven en in samenwerking met bouwbedrijf Heijmans en lichtspecialist Signify ontworpen door Studio Tjep. De constructie bestaat uit een stalen frame waar de uit staalplaat gevouwen Birds op zijn gemonteerd. Als een zwerm spreedende bewegende de LED-lampen subtiel met de verkeersstromen mee, zonder de automobilist af te leiden. Een meer dan terechte nominatie, zo concludeert de jury, omdat hier een belangrijk infrastructureel werk is gecombineerd met een intelligent kunstwerk dat de identiteit van Eindhoven als 'innovatieve lichtstad' onderstreept (zie: p. 48-49).

De jarenlange renovatie van wijkcentrum **'t Karregat** werd in de zomer van 2020 met de opening van de nieuwe Lidl supermarkt afgerond. Eerder al, in 2015/2016, werden het kinderdagverblijf en de basisschool opgeleverd, beide naar ontwerp van diederendirrix en architectenlenlen. 't Karregat is een legendarisch multifunctioneel centrum gebouwd in 1973 naar een ontwerp van Frank van Klingeren (1919-1999). Dit revolutionaire en experimentele ontwerp, dat meteen na de opening op internationale belangstelling kon rekenen, huisvestte in de oorspronkelijke opzet twee basisscholen, een supermarkt, een bibliotheek en allerlei faciliteiten voor de buurt. Ze waren allemaal ondergebracht in een grote, open ruimte onder één dak. Het belangrijkste doel dat Van Klingeren daarbij voor ogen had was 'contact' tussen de gebruikers van het wijkcentrum. Echter, de oorspronkelijke, idealistische uitgangspunten bleken niet houdbaar. Al snel na de oplevering was geluidsoverlast de belangrijkste reden om het complex aan te passen.

De jury bezocht 't Karregat op het moment dat de leerlingen van de basisschool het gebouw verlieten en werden opgehaald door ouders of verzorgers. Een perfect moment om te bekijken hoe het complex momenteel functioneert. Het gebouw nodigt uit tot spontane ontmoetingen en contact, maar nu niet binnen - onder het bijzondere dak dat Van Klingeren ontwierp - maar buiten aan de rand van het gebouw in het overgangsgedebied tussen binnen en buiten. Met tal van creatieve ingrepen is het gebouw geschikt gemaakt aan de eisen van de moderne tijd. Binnen ogen de klaslokalen en gemeenschappelijke ruimtes - met extra verdiepingshoogte - ruim en aangenaam. Ze spelen in op de maat van het kind.

De jury is erg te spreken over de intelligente manier waarop de kenmerkende parapluconstructie is gerestaureerd en geïsoleerd. De kappen van de paraplu's zijn voorzien van translucente kunststof panelen. De rest van de constructie is ingepakt met glas, waardoor stofoverlast, koudeval en warmteoverlast worden voorkomen. De kleuren, destijds ontworpen door kunstenaar Pierre van Soest (1930-2001), zijn teruggebracht. Ook heeft de jury waardering voor de manier waarop de supermarkt door de architecten is ingepast in het complex. De winkelvloer is verlaagd waardoor het maaiveld mooi aansluit en de extra hoogte geeft veel kwaliteit. Ook hier is de kenmerkende parapluconstructie zichtbaar en dringt daglicht binnen. De architecten hebben regie gehouden op de grafische invulling van de winkelgevel. Dit resulteert in een rustig gevelbeeld met inkijk in de winkel. Al met al helpen de onderwijs- en winkelfunctie om van een lastige plek weer een hart voor het gebied te maken. Ze hebben 't Karregat weer 'geaard' op de plek in de wijk. In zekere zin maakt 't Karregat, na de vernieuwing, de belofte uit het verleden in het heden weer waar (zie: p. 44-45).

Een kenmerkend aspect van de stedelijke ontwikkeling van Eindhoven is het vrijkomen van gesloten gebieden die worden teruggegeven aan de stad. Zo'n gebied is het besloten gebouwencomplex van het voormalige klooster Mariënhage. Coöperatie DELA kocht het complex en transformeerde het tot **DomusDela**. De bureaus diederendirrix en architectenlenlen ontwierpen de restauratie- en transformatieopgave. Buro Lubbers ontwierp het inrichtingsplan voor de openbare ruimte. DomusDela is een plek waar 'het leven' in al zijn aspecten

kan worden gevierd of herdacht. Sinds de opening, eind 2019, worden er uiteenlopende bijeenkomsten gehouden, variërend van herdenkingsdiensten tot muziekvoorstellingen, borrels en feesten.

De historische gebouwen zijn zorgvuldig gerestaureerd. De historische architectuur imponeert, zeker de expressionistische baksteenarchitectuur van de van oorsprong Franse architect Paul Bellot (1876-1944). Het is een cadeau waar de ontwerpers mee aan de slag konden. Tegelijk vindt de jury dat, ondanks de overduidelijke ambitie en de geweldige ingrediënten, de uitkomst net niet op alle vlakken overtuigt en uitnodigt. De nadrukkelijk aanwezige architectuur van de nieuwbouw lijkt soms de open verbinding, die het complex in en voor de stad kan zijn, te overschaduwen (zie: p. 36-37).

De jury eindigde de rondgang langs de nominaties op het NRE-terrein. Dit gebied is sinds 2013 in ontwikkeling waarbij de gemeente heeft gekozen voor een organische gebiedsontwikkeling. Initiatiefnemers en bedrijven injecteren coöperatief het gebied met nieuw leven. Een van de initiatiefnemers van het eerste uur is Hein van Stiphout, drijvende kracht achter **Fifth**. Deze jazzclub met restaurant en diverse faciliteiten is ondergebracht in de voormalige gasfabriek op het NRE-terrein. Voor de verbouwing van het industriële pand tekende De Bever Architecten. De jury heeft waardering voor de ruimtelijke ingrepen op het gebied van geluidsisolatie en energie-efficiëntie waarmee het pand geschikt is gemaakt voor de nieuwe functie. Ze zijn zorgvuldig vormgegeven en daarmee technisch goed opgelost (zie: p. 34-35).

DRIE UITGESPROKEN PROJECTEN, ÉÉN WINNAAR

Na een uitgebreide bespreking en stemronde kwamen drie projecten in beeld als mogelijke winnaars van de Dirk Roosenburgprijs 2021: 't Karregat, Haasje Over en Villa Fifty-Fifty. Om één project tot overtuigende winnaar te kunnen aanwijzen ging de jury op zoek naar aanvullende argumenten. Villa Fifty-Fifty is een bijzonder architectonisch ontwerp dat 'binnenkomt'. Een project met 'impact', zo heeft de jury zelf ervaren. De villa maakt prachtig gebruik van de context; tot diep in de woning zijn via de dakramen de boomtoppen van de Wielewaal zichtbaar. Het is meer dan terecht genomineerd voor BNA Beste Gebouw van het Jaar 2021.

Haasje Over is eveneens een project dat een architectuurprijs verdient. Het is dit jaar genomineerd als Woongebouw van het Jaar 2021, een prijs die wordt toegekend door de redactie van Architectenweb. In dit project gaan architectonische kwaliteit en sterke stedelijke inpassing hand in hand. Tegelijk wachten de gemeenschappelijke ruimtes in dit project, die zo belangrijk zijn in de architectuur, nog op een passende invulling. Hopelijk krijgt het alsnog een groene invulling, want die mogelijkheden zijn er wel degelijk.

Het open landschap van het multifunctionele centrum 't Karregat veranderde langzaam maar zeker in een serie aparte ruimtes. Het was lange tijd een treurig gebouw zonder meerwaarde voor de buurt en dat leek door het gesplitste eigendom een onoplosbaar

probleem. De jury stelde vast dat het hier een bijzondere opgave betreft die de komende tijd aan actualiteit zal winnen. Veel architectuur uit de jaren 1970-1980, die inmiddels bekend staat als Post 65, is toe aan een grootscheepse renovatie. Bij 't Karregat zijn de architecten er in geslaagd de gestolde resten van de niet-functionerende ontwerpideologie van Van Klingeren te vertalen in een nieuw gebouw dat zowel verankerd is in de wijk als ook de herinnering aan het experimentele begin levend houdt. Een project dat de discussie over mooi of lelijk overstijgt. Met andere woorden: geen uitgesproken 'mooi' project, wel een inspirerend project.

DE JURY DRAAGT DAAROM 'T KARREGAT VOOR ALS WINNAAR VAN DE DIRK ROOSENBURGPRIJS 2021.

*De jury van de Dirk Roosenburgprijs 2021 bestond uit:

Do Janne Vermeulen, architect/directeur Team V Architectuur, voorzitter van de jury;

Ronald Rijnen, strategisch adviseur Stadsontwikkeling gemeente Eindhoven;

Jarrik Ouburg, architect/partner HOH Architecten, voormalig hoofd Academie van Bouwkunst Amsterdam, auteur *Rewriting Architecture - 10+1 Actions*, Uitgeverij Valiz, Amsterdam 2020;

Paul Groenendijk, architect en publicist, schreef o.m. de architectuurgids *Eindhoven Architectuur Stad*, Nai010 Uitgevers, Rotterdam 2019;

Berdie Olthof, landschapsarchitect/partner Feddes/Olthof Landschapsarchitecten en lid Commissie Ruimtelijke Kwaliteit gemeente Eindhoven.

EINDHOVEN BOUWT DOOR 2019-2021

SCHAALSPRONG EN VERDICHTING

Eindhoven werkt aan een schaa sprong. Er ligt een enorme opgave om de komende jaren veel woningen te realiseren. Op 15 december 2020 is de verdichtingsvisie voor de binnenstad door de gemeenteraad vastgesteld. Deze geeft aan waar verdichting mogelijk is en wat daarvoor de uitgangspunten zijn. Op Strijp-S zijn de afgelopen jaren tal van hoogbouwprojecten opgeleverd en in de binnenstad zijn inmiddels uiteenlopende locaties in ontwikkeling: het VDMA-terrein, District E, het Emmasingelkwadrant en de Schellensfabriek.

De gemeenteraad heeft in maart 2021 de ontwikkelvisie Fellenoord goedgekeurd. Deze plannen zijn de stip op de horizon voor een hele nieuwe wijk rondom station Eindhoven Centraal. De komende 20 jaar zal deze zone veranderen in een woonwijk met een mix aan functies en een aantrekkelijke publieke ruimte.

In andere delen van de stad is de schaa sprong inmiddels ook voelbaar: woningbouwprojecten De Bakermat en de BunkerToren naderen hun voltooiing. Bovendien vindt er ook verdichting plaats aan de randen van de stad: Meerhoven, Vredeoord en Buurtschap te Veld. Op de volgende pagina's wordt een selectie gepresenteerd van zowel opgeleverde projecten als projecten die momenteel in ontwikkeling zijn.

1 In ontwikkeling Lichthoven Opdrachtgever AM
Ontwerp de Architecten Cie Beeld AM

2 In ontwikkeling Ontwikkelvisie Fellenoord / KnoopXL
Opdrachtgever gemeente Eindhoven Ontwerp KCAP
Beeld gemeente Eindhoven/KCAP

3 **In ontwikkeling** Emmasingelkwadrant: Victoriapark
Opdrachtgever gemeente Eindhoven **Ontwerp** West8
Beeld gemeente Eindhoven

4 **In ontwikkeling** Emmasingelkwadrant: Victoriatoren.
Opdrachtgever Foolen Reijs **Ontwerp** Inbo architecten
Beeld gemeente Eindhoven

5 **Opgeleverd** Onyx **Opdrachtgever** Foolen Reijs
Ontwerp diederendirrix **Foto** Mitchell van Eijk

6 **Opgeleverd** Bilderdijk Living **Opdrachtgever** Meduon
Ontwerp diederendirrix **Foto** Mitchell van Eijk

7 **Opgeleverd** Sixty5 **Opdrachtgever** SDK vastgoed
Ontwerp diederendirrix **Foto** Ossip van Duivenbode

8 **Opgeleverd** Philips Bedrijfsschool. **Opdrachtgever** Footen Reijts
Ontwerp diederendirrix. **Foto** Bas Gijsselhart

9 **In ontwikkeling** Schellensfabriek **Opdrachtgever** Stayinc
Ontwerp diederendirrix **Beeld** Mattijs de Bruin

10 **Opgeleverd** Hoog Stratum **Opdrachtgever** CRA Vastgoed /
BPD ontwikkeling. **Ontwerp** SatijnPlus architecten
Foto Geerard van Giessel

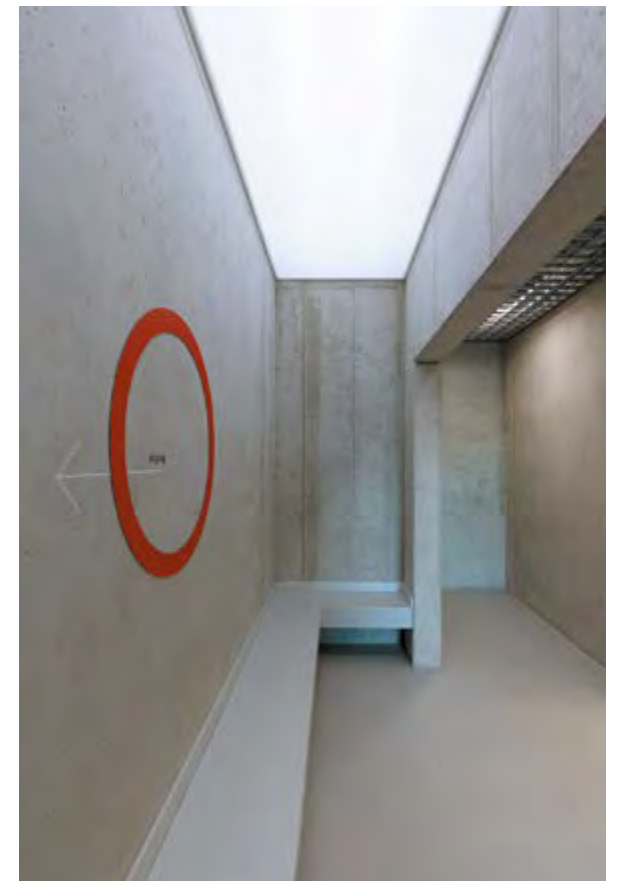

HAASJE OVER

Wooncomplex Haasje Over is door VMX Architects ontworpen en bestaat uit 185 woningen. Het grootste deel bevindt zich in een zeventig meter hoge woontoren, de rest in een U-vormig volume dat over de bestaande skatehal is gebouwd.

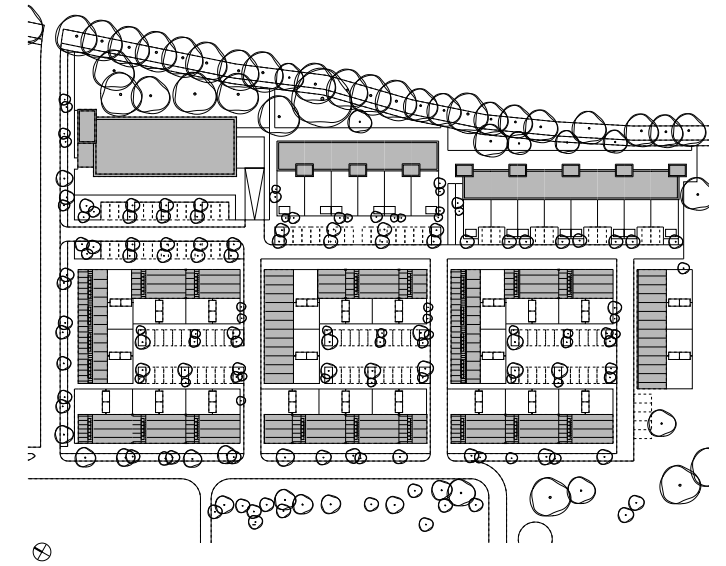
In de negentien verdiepingen tellende toren komen 135 loftwoningen van elk vijftig vierkante meter. De gevel van de toren is opgebouwd uit volledig geprefabriceerde betonnen elementen, voorzien van grote panoramaramen met diepe vensterbanken. In de tweelaagse arm boven de skatehal komen vijftig maisonnetwoningen van eveneens vijftig vierkante meter. Het overkragende deel dat op twee stalen kolommen rust heeft een U-vorm om een geluidsluw binnengebied te creëren. Hierdoor kunnen de woningen 'geluidloos' geventileerd worden. In de U-vorm bevindt zich eveneens een collectieve buitenruimte voor de bewoners. Een brug verbindt op dertig meter hoogte de woontoren en de daktuin van gebouw Anton.

Opdrachtgever Trudo
 Ontwerp VMX architects
 Aannemer en bouw Stam + De Koning

Constructief ontwerp Tielemans
 Akoestiek Peutz
 Foto's Marcel van der Burg

BEELDBUIZENFABRIEK

Op Strijp R, het voormalig hart van de beeldbuisproductie van Philips in Eindhoven, realiseerde Amvest in fasen circa 500 woningen. Voor ensemble van 80 woningen tekende Hilberink Bosch Architecten een ontwerp dat de herinnering aan het industriële Philipstijdperk levend houdt. Het plan bevat woonblokken met hoven, torenwoningen en een appartementengebouw

Het plan bestaat uit twee U-vormige woonblokken waarbinnen het parkeren is opgelost. De verschijningsvorm refereert aan de fabrieken die er ooit stonden. Meest kenmerkend zijn de sheddakwoningen. In de gevels worden grote metselwerkvlakken in een strakke industriële baksteen, afgewisseld met aluminium puin. De toegepaste accentkleuren (rood, groen en blauw), verwijzen naar de samenstelling van het licht van de eerste televisies.

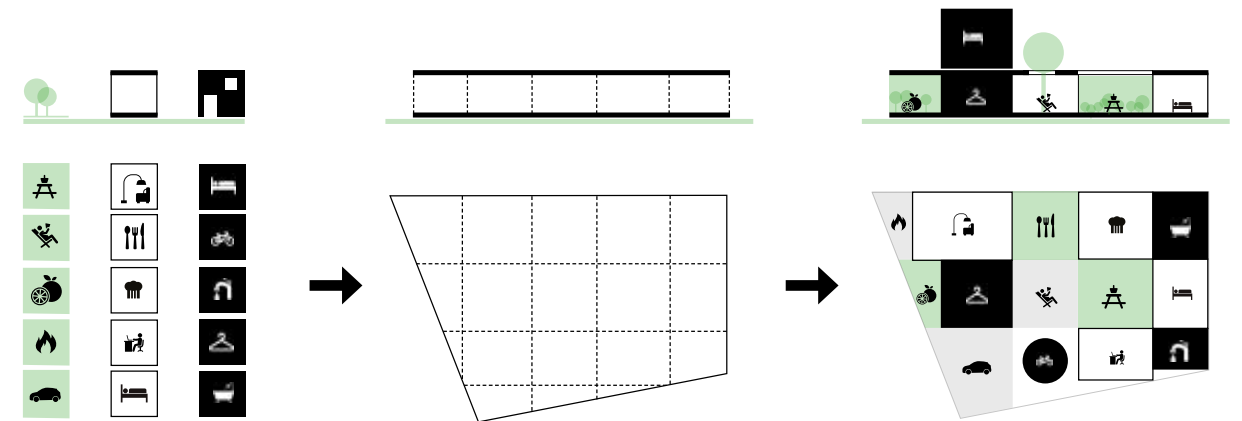

VILLA FIFTY-FIFTY

Studioninedots ontwierp Villa Fifty-Fifty voor een particuliere opdrachtgever met uitgesproken woonwensen. Bij deze woning is er sprake van een gelijke waardering van binnen en buiten.

Het bouwvlak is als een dambord in gelijke vlakken verdeeld waarop alle functies een eigen volume hebben gekregen. Hierdoor is de woning een soort optelsom van bijzondere relaties tussen gebouw en omgeving, tussen open en gesloten én tussen binnen en buiten. De volumes variëren: ze zijn dicht of open, overdekt of niet en met een eigen sfeer en materialisatie. Elk 'doosje' heeft zijn eigen materiaal en kleur. Tussen de volumes bevinden zich buitenruimten. Samen beslaan die eenzelfde oppervlakte als de binnenruimten, vandaar de naam Villa Fifty-Fifty.

Opdrachtgever particulier
Ontwerp studioninedots
Hoofdaannemer Buytels Bouwbedrijf
Constructeur BreedID, Gilbert van der Lee
Installaties Westerveld installatietechniek
Interieurbouw Coenen Concept

Landschap Studio Frank Heijligers & Buijtelts
Verlichting Licht Aan Deurne
Hovenier Buijtelts Buitengewone Tuinen
Inrichting PGA Totaalinrichters
Foto's Bas Gijssels

VAN GESLOTEN NAAR OPEN

De afgelopen jaren zijn in Eindhoven tal van gesloten gebieden ontwikkeld tot nieuwe stukken stad. Sommige van deze transformaties zijn nog in volle gang: Strijp-S, Strijp-T, Strijp-R, Vredeoord en het NRE-terrein. De herontwikkeling van het voormalige Campinaterrein komt in een stroomversnelling. Daarbij gaan nieuwbouw en herontwikkeling hand in hand.

Ook religieuze landgoederen en onderwijsgebieden worden in Eindhoven verder ontwikkeld. Een voorbeeld daarvan is Landgoed Eikenburg waar momenteel nieuwe woongebouwen worden gerealiseerd. De meest uitgesproken religieuze herbestemming is DomusDela dat de afgelopen jaren al diverse malen is onderscheiden.

Daarnaast is de TU/e campus volop in ontwikkeling. Hier liggen er plannen voor het ontwikkelen en realiseren van studentenhuisvesting en de transformatie van onderwijsgebouwen. Ook Fontys vernieuwt de onderwijscampus aan de Rachelsmolen van een gesloten eiland in de stad naar een open en inspirerende onderwijsomgeving.

Opmerkelijk is ook de herbestemming van tal van kleine, gesloten restgebieden. Een voorbeeld is een nieuw appartementencomplex aan de Iepenlaan in Philipsdorp waar een vervallen kerkje heeft plaatsgemaakt voor woningbouw. Vergelijkbare inbreidingsprojecten zijn in ontwikkeling in uiteenlopende delen van de stad.

11

12

12

11 **In ontwikkeling** Herontwikkeling VS: Living Vredeoord.
Opdrachtgever Living Vredeoord BV by EQUILIS / Ten Brinke
Ontwerp Pauwert **Beeld** Ten Brinke

12 **Opgeleverd** Strijp-T: TAQ. **Opdrachtgever** Goevaers, Settels
Savenije Group of Companies. **Ontwerp** Niels Olivier Architect.
Beeld Patrick Meis

13

15

14

16

13 **Opgeleverd** Picuskade **Opdrachtgever** Wooninc
Ontwerp diederendirix **Foto** Mitchel van Eijk

14 **In ontwikkeling** De Caai (Campinaterrein) **Opdrachtgever** BPD
Ontwikkeling, Goevaers. **Ontwerp** Delva Landschape, Studionedots,
Kaan Architecten, Mei Architects and planners, Niels Olivier
Architect en Van Helmond Architecten. **Beeld** BPD Ontwikkeling

15 **Opgeleverd:** CPO Bunderkensven. **Opdrachtgever:** collectief.
Ontwerp Eugelink Architectuur en Vastgoedregisseur
Foto Stijn Poelstra

16 **Opgeleverd** Woningbouw Iepenlaan **Opdrachtgever** Blok E B.V.
Ontwerp Houben & Van Mierlo Architecten **Foto** Bas Gijssels

17

19

18

20

17 **In ontwikkeling** Studentenhuisvesting Hamsterstraat
Opdrachtgever Van Abbe Projectontwikkeling, PM+
Ontwerp architectenlenen **Beeld** architectenlenen

18 **Opgeleverd** Woningbouw Hoogwerf **Opdrachtgever** Stienstra,
 Cornerstone **Ontwerp** Spierings & Swart Architectenbureau.
Beeld Spierings & Swart Architectenbureau

19 **In ontwikkeling** Herontwikkeling Eindhoven
 Druk Drukkerijkwartier **Opdrachtgever** BPD ontwikkeling
Ontwerp AWG **Beeld** AWG/BPD

20 **In ontwikkeling** De Vlinder. **Opdrachtgever** Collectief Duurzaam
 Wonen. **Ontwerp** KruitKok Landschapsarchitecten, VFO architects.
Beeld De Vlinder

21

23

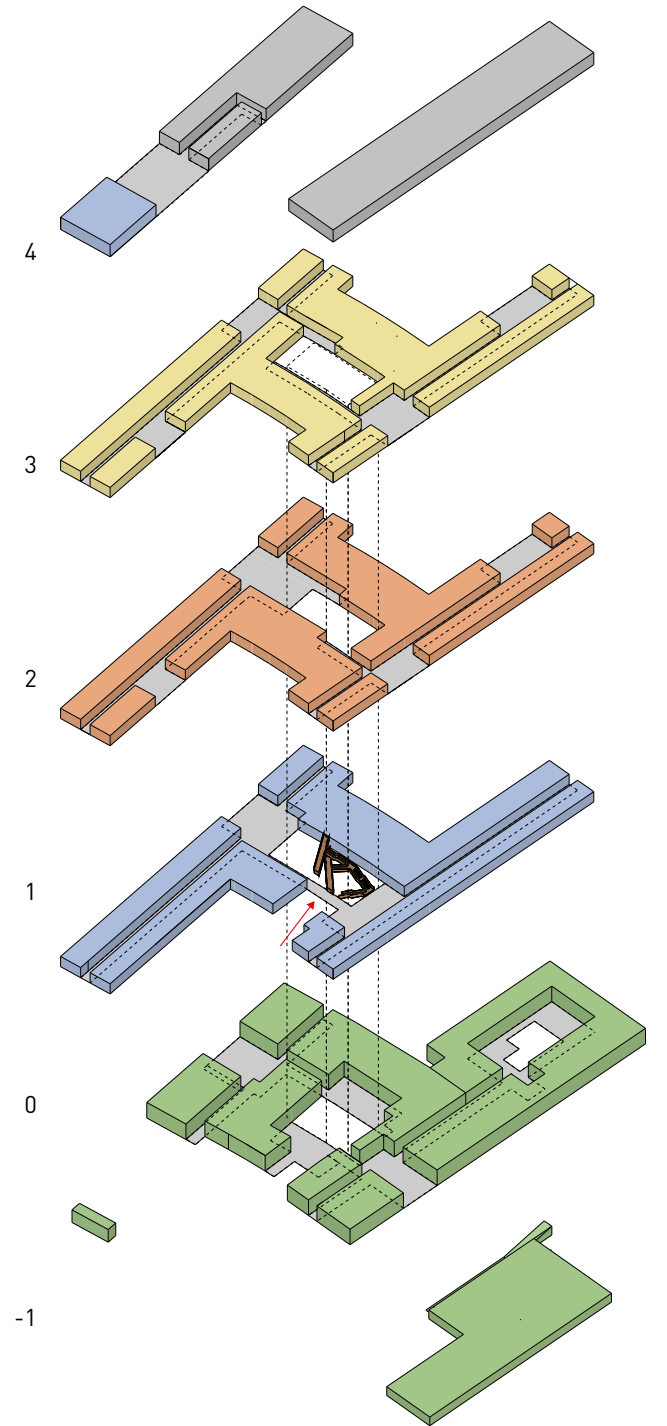
22

23

22

21 **In ontwikkeling** Fontys Hogescholen Campus Rachelsmolen
Opdrachtgever Fontys Hogescholen **Ontwerp** Barcode architects
 i.s.m. OKRA Landscape Architects, Hollandse Nieuwe
Beeld Barcode architects

22 **In ontwikkeling** Studentenhuisvesting TU/e
Opdrachtgever Heijmans, Woonbedrijf, TU/e
Ontwerp VenhoevenCS. **Beeld** VenhoevenCS

23 **Opgeleverd** Fontys Nexus, Campus TU/e **Opdrachtgever** Fontys
 Hogescholen **Ontwerp** architectenlenlen **Foto** Bas Gijssels

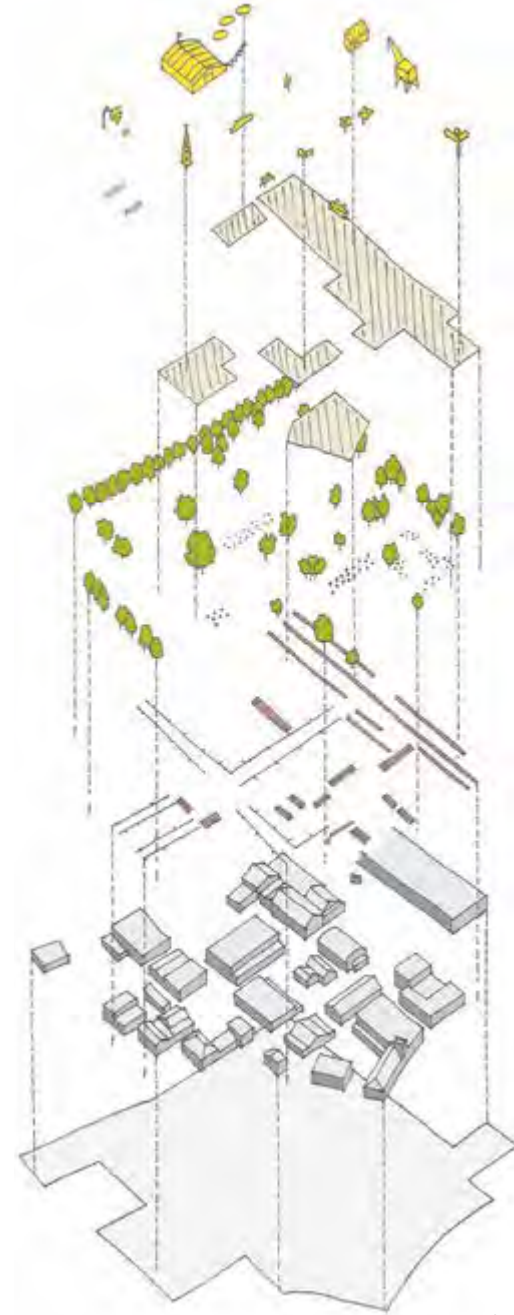
24

24

25

24

26

27

28

24 **Opgeleverd** inrichting publieke ruimte NRE.
Opdrachtgever gemeente Eindhoven **Ontwerp** Tom van Tuijn en Edith Kolkman **Foto** Marie Louise Nijsing

25 **Opgeleverd** Kaskoop **Opdrachtgever** CP0 Kaskoop
Ontwerp Houben & Van Mierlo Architecten
Foto Marie Louise Nijsing

26 **Opgeleverd** Het Huis **Opdrachtgever** collectief Het Huis **Ontwerp** FAAM Architects **Foto** Bas Gijssels

27 **Opgeleverd** Woonhuis met productiewerkplaats **Opdrachtgever** particulier **Ontwerp** Marcel van Dijk Architect

28 **In ontwikkeling** Made by NRE **Ontwerp** Houben & Van Mierlo Architecten en Werkstatt Architecten **Beeld** Houben & Van Mierlo Architecten

FIFTH

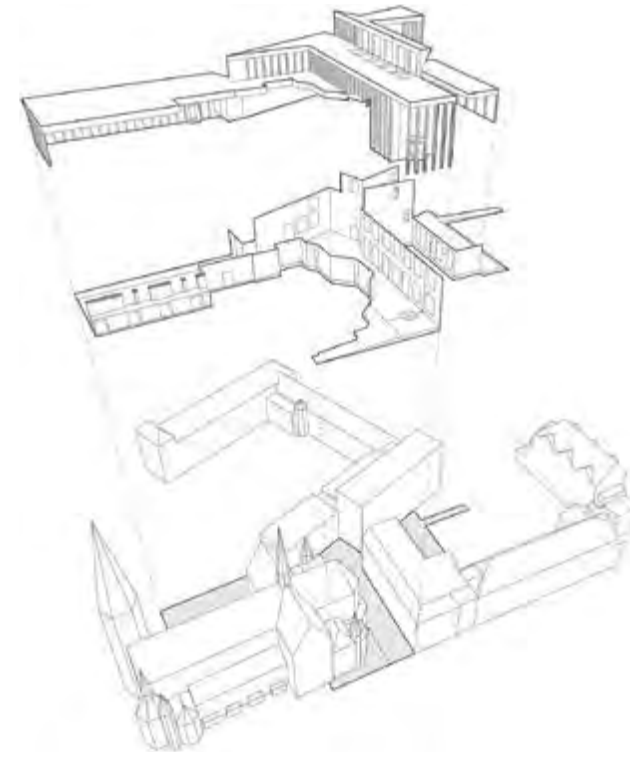
De Bever Architecten ontwierp de verbouwing van voormalige gasfabriek op het NRE-terrein tot een multifunctionele horeca-accommodatie. Het concept bestaat uit: een restaurant met livemuziek, een concertzaal die ook geschikt is voor feesten en partijen, vergaderruimtes, een koffiebranderij én een bar.

De noodzakelijke ingrepen op het gebied van geluidsisolatie en energie-efficiëntie zijn zo veel mogelijk uit het zicht opgelost. Hierdoor blijvende de kenmerkende historische details zichtbaar, zoals de graffiti op de wanden, de muurankers en oude dakspanten. Aan de buitenkant zijn twee glazen volumes toegevoegd die functioneren als entree en geluidsbuiter. Het pand uit 1899 werd ontworpen door stadsarchitect Louis Kooiken (1867-1940).

Opdrachtgever Okko Project
Ontwerp De Bever Architecten
Aannemer Aannemersbedrijf Van Rijswijk

Interieurontwerp Dutch Concept
Foto's Bas Gijssels

DOMUSDELA

De architectonische transformatie van het voormalige kloostercomplex Mariënhage tot DomusDela staat in het teken van ontmoeting en samenkomst. De toegevoegde nieuwbouw speelt daarbij een belangrijke rol.

Deze zogenaamde Knoop verbindt de historische delen van het complex. Hier bevinden zich ook drie nieuwe publieke entrees. Het gesloten karakter van klooster Mariënhage is daardoor veranderd in een open relatie met de stad. De Knoop is meer dan uitsluitend een passage, waar mensen elkaar terloops ontmoeten. Het is tevens een verblijfsruimte die multifunctioneel wordt gebruikt. Het besloten karakter van het kloostercomplex heeft plaatsgemaakt voor een bijzondere openbare functie.

Opdrachtgever Coöperatie Dela, Eindhoven
Ontwerp diederendirrix en architecten[en]
Landschapsontwerp Buro Lubbers
Conceptontwikkeling Hoesbergen Advies

Projectmanagement Bureau Franken
Interieurontwerp Wieneke van Gemeren
Foto's Bas Gijssels

TRANSFORMATIES EN PUBLIEKE RUIJTE

Tal van gebouwen in Eindhoven zijn de afgelopen jaren vernieuwd en of gerenoveerd. Het voormalige Rabobankkantoor aan de Fellenoord, het C&A-pand aan het 18-Septemberplein en het stadhuis zijn vernieuwd en gemoderniseerd. Ook is na jaren het multifunctionele centrum 't Karregat weer helemaal bij de tijd. Op een creatieve en oorspronkelijke manier verzoenen architecten historie met moderne gebruikseisen. Steeds vaker is er daarbij aandacht voor duurzaamheid, circulariteit en de toepassing van biobased-materialen.

Eindhoven werkt aan een aantrekkelijke binnenstad met hoge verblijfskwaliteit. Vergroening van de openbare ruimte is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Dat is zichtbaar bij het Clausplein en de Vestdijk. In de periode 2019-2021 zijn enkele opmerkelijke infrastructurele werken opgeleverd, zoals de boogbrug voor fietsers en voetgangers over de N2 en de ongelijkvloerse kruising over de Ring. Bij de luchthaven is de publieke ruimte vernieuwd, met Brabantse dennen, een fontein en een grasveld. Deze ontwerpen zijn uitgevoerd met speciale lichtapplicaties en onderstrepen daarmee de identiteit van Eindhoven als innovatieve design- en lichtstad.

29

30

31

33

32

34

31 **Opgeleverd** Stadhuis **Opdrachtgever** gemeente Eindhoven
Ontwerp Team !MPULS, een samenwerking tussen Brink Groep, Rudy Uytengaak + Partners Architecten / DOOR architecten, DWA, Kuijpers en LAUDY Bouw & Ontwikkeling **Foto** Patrick Meis / DOOR Architecten

32 **Opgeleverd** Multi Purpose Building en Boulevard Eindhoven Airport
Opdrachtgever Eindhoven Airport N.V. **Ontwerp** De Bever Architecten **Landschap** MTD landschapsarchitecten **Lichtontwerp** Har Hollands **Foto** Norbert van Onna

33 **Opgeleverd** C&A. **Opdrachtgever** Redevco B.V.
Ontwerp UNStudio. **Foto** Patrick Meis

34 **Opgeleverd** Fellenoord 15 **Opdrachtgever** EDGE
Ontwerp UNStudio **Foto** Patrick Meis

35

Huidige Vestdijk

Toekomstige Vestdijk

Verlichting

Fietsnietjes

Terras

Objecten

Statafel

Kraam

Food truck

Tribune

36

37

35 **Opgeleverd** Fietsbrug Tegenbosch **Opdrachtgever** gemeente Eindhoven **Ontwerp** IPV Delft **Foto** Patrick Meis

36 **Opgeleverd** Clausplein **Opdrachtgever** gemeente Eindhoven **Ontwerp** Donker Groen **Foto** Laurens Mulkens

37 **Opgeleverd** Vestdijk **Opdrachtgever** gemeente Eindhoven **Ontwerp** wUrck architectuur stedenbouw landschap **Foto** Jan de Vries

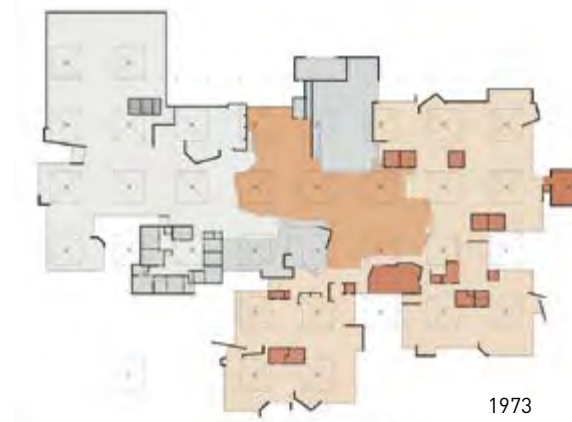

'T KARREGAT

Wijkcentrum 't Karregat, ontworpen door architect Frank van Klingeren (1919-1999), opende in 1973 zijn deuren. Het bestond uit een grote, open ruimte onder één dak waar functies samenkwamen en in elkaar overvloeiden. Twee scholen, diverse commerciële voorzieningen zoals een supermarkt, een bibliotheek en allerlei faciliteiten voor de buurt stonden aanvankelijk in open verbinding met elkaar.

De architectenbureaus besloten het gebouw te herstellen en te verduurzamen volgens het originele basisontwerp van Van Klingeren. De vloer, de draagconstructie en het houten dak zijn gerestaureerd en geïsoleerd. De flexibele hemelwaterafvoerpijpen aan de dakspanten zijn in originele uitvoering hersteld. De stalen parapluconstructie is gerestaureerd en geïsoleerd en hebben hun originele kleurenstelling van kunstenaar Pierre van Soest (1930-2001) teruggekregen. In 2015 kwamen de school en het kinderdagverblijf gereed. In 2020 is ook het deel met de supermarkt vernieuwd.

Opdrachtgever gemeente Eindhoven en Lidl Vastgoed
Ontwerp architectenlen en diederendirix
Uitvoering Burgland Bouw

Constructief ontwerp ABT
Kleuronderzoek Suzanne Fisher
Foto's Bas Gijssels

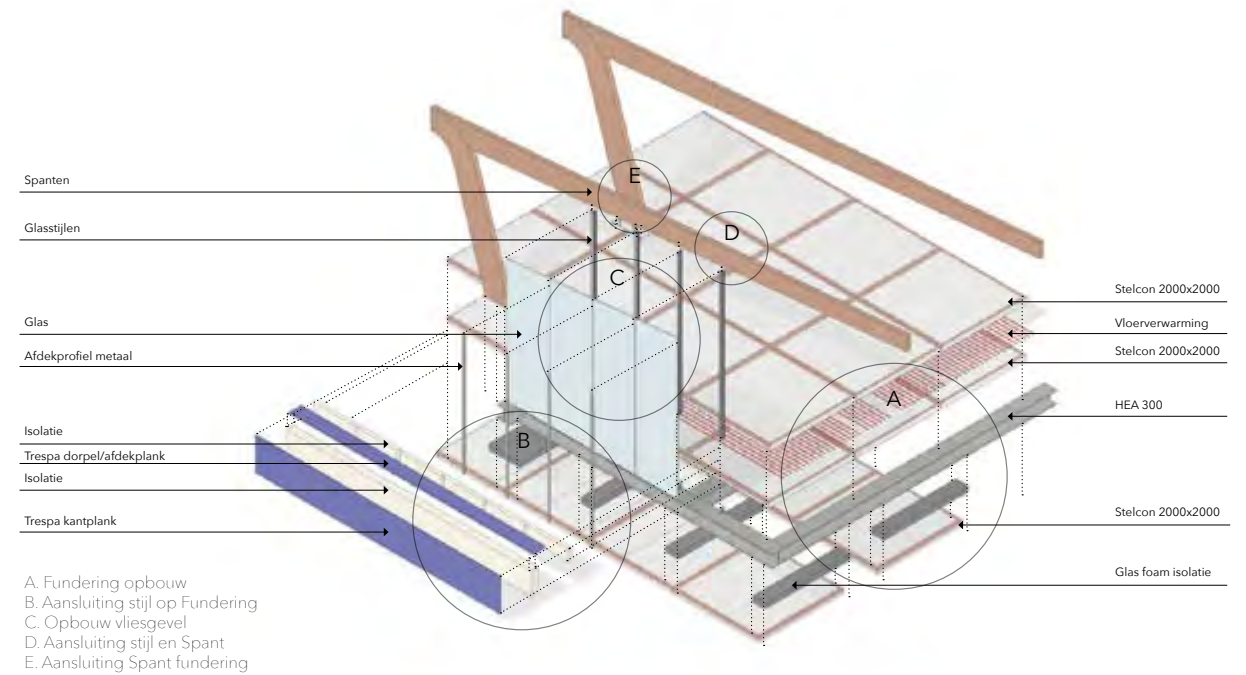

PAVILJOEN KEVN

Yingyi Luo en Erik Slijpen zijn de initiatiefnemers van KEVN (Kelderman en van Noort). Ze transformeren samen met woningcorporatie Trudo de Christelijk Nederlandse School aan de Galileistraat tot culturele ontmoetingsplek met ateliers, drie expositieruimtes en horeca in een eigzinnig paviljoen. Superuse Studios is daarbij als architect betrokken.

De school met zijn kenmerkende corridors is als monument hersteld. De plaatsing van een extravert paviljoen voor de introverte school heeft ervoor gezorgd dat een deel van het plein extra is omkaderd. Hierdoor is er nieuw leven ontstaan. Het nieuwe paviljoen is grotendeels gebouwd met hergebruikt materiaal. De spanten uit een oude kippenschuur springen het meest in het oog. Deze zijn bewerkt en verzaagd zodat ook de gordingen van dit hout gemaakt konden worden.

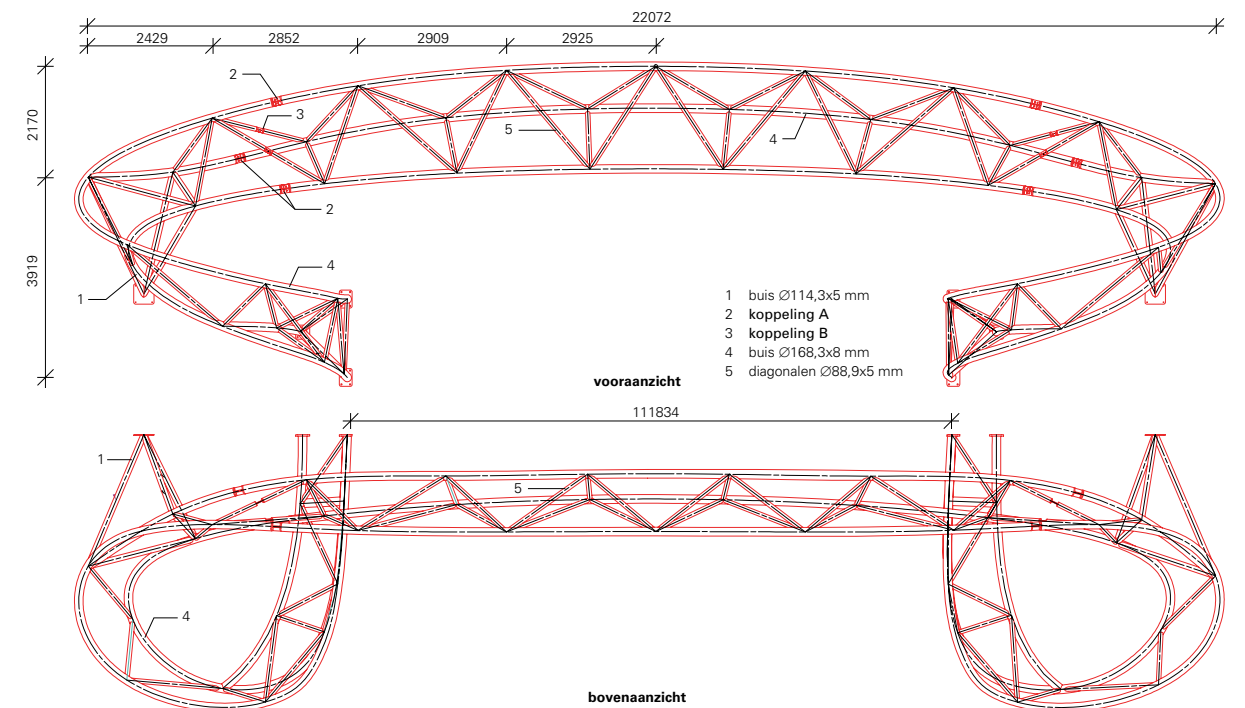

TUNNEL / DE ZWERM

De opdracht voor het ontwerpen en realiseren van de ongelijkvloerse kruising van de HOV2 is uitgevoerd door Team Mobilis Van Gelder - 040. De kruising is onderdeel van de Hoogwaardig Openbaarvervoerlijn 2 (HOV2) tussen Nuenen en de High Tech Campus Eindhoven.

Het laatste onderdeel van dit project was een ongelijkvloerse kruising. De complexiteit van dit project zat vooral in de fasering van het werk. Een veilige doorgang van het verkeer op de Ring van en naar het stadscentrum was belangrijk. De Montgomerylaan is daarentegen met zo'n 60 bussen per uur de drukste busroute van de stad. Het interactieve lichtkunstwerk Zwerm werd ontworpen door Frank Tjepkema. Het bestaat uit 700 stalen oplichtende vogels waarvan het licht reageert op weer en verkeer. Het kunstproject ontving de Nationale Staalprijs 2020.

Opdrachtgever gemeente Eindhoven
Ontwerp en uitvoering Team Mobilis Van Gelder - 040
Kunsttoepassing Zwerm Studio Tjep.
Constructief ontwerp Zwerm Arcadis

Uitvoering Zwerm Combinatie Heijmans Infra en Signify
Staalconstructie Zwerm Wonders Metaal
Foto's Studio Tjep. & Patrick Meis

COLOFON

Opdrachtgever Gemeente Eindhoven / College B&W

Organisatie Architectuurcentrum Eindhoven

Teksten René Erven

Coverfoto Bas Gijsselhart

Grafische vormgeving Oranje Vormgevers

Druk Goedhart Repro

Uitgave Stichting Architectuurcentrum Regio Eindhoven, 2021

WINNAARS

1989	Gezondheidscentrum , Bellefroidlaan, Jo Coenen	2007	Jongerencentrum Dynamo , Catharinaplein, diederendirrix
1991	Verbouwing Plaza Futura , Leenderweg, Harry de Beer en Bert Staal	2009	Verbouwing Lichttoren , awg architecten
1993	Kantoor Sociale Woningstichting , Europalaan, Thomassen Vaessen Architecten	2009	Spilcentrum Hangar Meerhoven , diederendirrix
1995	Kinderdagverblijf Minoes , Mortierlaan, Marx & Steketee architecten	2011	Park Meerland , Atelier DUTCH; inclusief bruggen, Daf Architecten en gemaal, Van Helmond Zuidam Architecten
1997	Woongebouw met geluidsscherm , Jeroen Boschlaan, Thomassen Vaessen Architecten	2013	Anton , Strijp-S, diederendirrix
1999	Verbouwing De Witte Dame , Emmasingel, Dirrix Van Wylick Architecten	2013	Gerard , Strijp-S, Jo Coenen en Coenen / Sättele Architecten
2001	Centrum Blixembosch , De Architectengroep Rijnboutt; Ruijssenaars; Hendriks; Van Gameren; Mastenbroek	2015	Spilcentrum 't Hofke , Koudenhovenseweg Zuid, UArchitects
2003	Faculteit Bouwkunde Vertigo , TU/e campus, diederendirrix	2017	Space-S , Strijp-S, Inbo / Urhahn stedenbouw & strategie e.a.
2005	Kantoren en appartementen , Baekelandplein, diederendirrix	2019	Atlas , TU/e campus, Team V Architectuur
		2021	't Karregat , Urkhovenseweg, architecten en en / diederendirrix

SPONSORS/BEGUNSTIGERS

AluK Aluminium – Eindhoven	KdV Architectuur – Eindhoven
AM – Utrecht	Kingspan Insulation – Tiel
Archisign Vastgoedcommunicatie en -Presentatie – Helmond	Kovos Architecten – Eindhoven
Architectenbureau Werkstatt – Eindhoven	KOW – Eindhoven
Architectenburo ZIJN – Maarheeze	KruitKok Landschapsarchitecten – Eindhoven
Architecten en en – Eindhoven	Laride Huisvestingsadviseurs – Veldhoven
Atelier Boetzkes – Eindhoven	MAG Architecten – Eindhoven
ATTB – Eindhoven	Marcel van Dijk Architect – Eindhoven
Amvest – Amsterdam	MR STIR – Eindhoven
Aveco de Bondt Ingenieursbedrijf – Eindhoven	Nelissen Ingenieursbureau – Eindhoven;
Ballast Nedam Zuid Bouw en Ontwikkeling – Eindhoven	Niels Olivier Architect – Rotterdam
BASE Photography – Helmond	Nul25 Advies – Utrecht
Bouwen In Eigen Beheer / BIEB – Eindhoven	Okko Project – Eindhoven
BouwhulpGroep – Eindhoven	Patrick Meis Fotografie – Eindhoven
BPD Ontwikkeling – Eindhoven	Pauwert Architectuur – Eindhoven
Buro Lubbers – Vught	Reynaers Aluminium – Helmond
Blondel Processturing – Eindhoven	SDK Vastgoed – Eindhoven
Bloom Vastgoedontwikkeling – Eindhoven	Spierings en Swart Architectenbureau – Eindhoven
BYGG Architecture – Eindhoven	Stam + De Koning – Eindhoven
COB-WEB Advies – Eindhoven	Studio M10 – Eindhoven
CRA Vastgoed – Eindhoven	Studio for Urban Architecture & Research / SUAR – Eindhoven
Cushman & Wakefield – Eindhoven	Synchroon Ontwikkelaars – Utrecht
DB2 – Eindhoven	Strukton Van Straten – Eindhoven
De Meeuw – Oirschot	Tom van Tuijn Stedenbouw – Eindhoven
De Bever Architecten – Eindhoven	Trudo – Eindhoven
Denkkamer Architectuur & Onderzoek – Gemert	UArchitects – Eindhoven
Dortmans Advies – Asten	Van Abbe Projectontwikkeling – Eindhoven
Duurzame Installatie Architecten / DIA – Eindhoven	Van Aken CAE – Eindhoven
Diederendirrix Architectuur en Stedenbouw – Eindhoven/Rotterdam	Van de Laar Adviseur in Bouwconstructies – Eindhoven;
Dura Vermeer Bouw en Vastgoed – 's-Hertogenbosch	Van Helmond Architecten – Eindhoven
Eek en Dekkers – Eindhoven	Van Wijnen Projectontwikkeling Zuid – Rosmalen
Eugelink Architectuur – Eindhoven	Van Eeuwijk Vastgoed – Eindhoven
FAAM Architects – Eindhoven	Van Santvoort Makelaars – Eindhoven
Goedhart Repro – Helmond	Verhoeven De Ruijter Landschap en Stedenbouw – Eindhoven
GEVA Vastgoed / Goevaers – Eindhoven	Vervoort Architecten – Eindhoven
Grespania Benelux – Eindhoven	WY Architecten – Eindhoven
Hilberink Bosch Architecten – Berlicum	Weebers Vastgoedadvocaten – Eindhoven
Hoesbergen Advies – Eindhoven	Weber Beamix – Eindhoven
Horeca Development – Eindhoven	WillemsenU Architectuur – Eindhoven
Houben & Van Mierlo Architecten – Eindhoven	Woonbedrijf – Eindhoven
Huybregts Relou Bouw – Son	Wooninc. – Eindhoven
Inbo – Eindhoven	YVI Family – Eindhoven
Interesting Vastgoed – Eindhoven	
KAW/e Architecten – Eindhoven	

De Dirk Roosenburgprijs heeft als doel de kwaliteit van de gebouwde omgeving in de gemeente Eindhoven te bevorderen door middel van openbare discussie. Het College van B&W kent de prijs om de twee jaar toe aan een project dat een positieve bijdrage levert aan de identiteit en het gebruik van de stad. Dat kan een architectuurproject zijn, maar ook een infrastructureel werk, de inrichting van een publieke ruimte of een park- of landschapsontwerp.

De prijs is vernoemd naar architect Dirk Roosenburg (1887-1962) die enkele gezichtsbepalende gebouwen in Eindhoven ontwierp. Hij was betrokken bij het ontwerp van De Lichttoren (1920) en ontwierp als zelfstandig architect ondermeer: De Admirant (1926/1951), het voormalige hoofdkantoor van Philips aan de Emmasingel; het Natlab op Strijp-S (1926); de Philips Bedrijfsschool (1929/1947); en het voormalige stationsgebouw van Vliegveld Welschap in de Vinexwijk Meerhoven (1935).